

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. An & qua ratione Deus cognoscat se ipsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

veritas est; at veritas in dicendo, seu veracitas cum sit virtus quædam voluntatis, quæ in homine quidem facit, ut nolit fallere; in Deo etiam, ut non possit fallere, idcirco immediate affectio quædam est & attributum diuinæ voluntatis: sicut & cæteræ virtutes morales, quæ in Deo sunt, quanquam si quis minutè & particulatim omnes perfectiones attributales Dei enumerare velit, adnumeratis videlicet ipsorum etiam attributorum subordinatis perfectionibus, absque incommodo etiam vtramque hanc veritatem inter attributa Dei recensere possit.

DVBIUM II.

An, & qua ratione Deus cognoscat seipsum, suaq; ipsius decreta.

S. Thom. 1. p. q. 14. a. 2. & 3.

Inter obiecta diuinæ cognitionis, primum ac principale est Deus ipse, de quo proinde merito ante cætera tractatur.

Assertio I. Deus perfectissimè seipsum intelligit. Ita S. Thomas hic q. 14. a. 2. & communis omnium; & est de fide, ex scripturâ, Matth. 11. v. 27. *Nemo nouit Filium, nisi pater, neq; pater quis nouit, nisi Filius, & c.* Ioan. 10. v. 15. *Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem, 1. Corinth. 2. v. 11. Quæ Dei sunt, nemo cognouit, nisi spiritus Dei.* Ratio est. Quia Deus vti maximè est ens, ita maximè intelligibilis est; Ergo vel maximè intelligitur à perfectissimo intellectu, qualis est diuinus intellectus. Accedit, quod vnumquodque eò magis intelligitur, cæteris paribus, quò magis coniunctum est intellectui: nimirum etiam per modum intelligibilis; cum ergo Deus intimè coniunctus sit intellectui; imò idem profusus sit eum ipso, etiam in quantum intelligibilis est (non enim Deus per speciem à se distinctam intelligibilis est, ut mox dicitur, sed per seipsum) Deus seipsum vel maximè intelligit. Quæ ratio etiam indicatur à S. Thoma cit. a. 2.

Assertio II. Deus seipsum non per speciem vel intellectionem à se reipsà distinctam intelligit, sed per seipsum. Ita S. Thomas eod. art. 2. in corp. & ad 2. & communis omnium. Probatum ratione S. Thomæ. Quia Deus nihil potentialitatis habet, sed est purus actus, & omnino simplex: Ergo necesse est, ut in eo, cum seipsum intelligit, intellectus, & id quod intelligitur, atque ipsa etiam intellectio, sint vna simplicissima entitas: ita scilicet, inquit S. Thomas in corp. *ut neq; careat specie intelligibili; sicut intellectus noster, cum intelligit in potentia, neq; species intelligibilis sit aliud à substantiâ intellectus diuini; sicut accidit intellectu nostro, cum est actu intelligens; sed ipsa species intelligibilis est ipse intellectus diuinus, & sic seipsum per seipsum intelligit.* Quare etiam in resp. ad 2. negat, intellectum diuinum, siue se, siue alia intelligendo perfici ab intelligibili, vel assimilari ei, nimirum, propriè ac reipsà: *id enim, inquit, conuenit intellectui, qui quandoq; est in potentia; quia per hoc quod est in potentia, differt ab intelligibili, & assimilatur ei per speciem intelligibilem, quæ est similitudo rei intellectæ, & perficitur per ipsam, sicut potentia per actum.*

Sed quod S. Thomas ipsum intellectum diuinum vocat speciem intelligibilem, respectu intellectionis etiam sui ipsius; quasi Deus seipsum etiam cognoscat per speciem intelligibilem, quæ sit intellectus diuinus, non videtur posituè & propriè intelligendum; species enim intelligibilis rei alicuius propriè distinguitur à re, quæ intelligitur; sed negatiuè, ut sensus sit, Deum non intelligere seipsum per aliam speciem intelligibilem, sed per seipsum. Quod ipsum etiam indicat S. Thomas ibid. resp. ad 3. vbi hoc discrimen constituit inter animam seipsam intelligentem, & inter Deum seipsum intelligentem; quod anima, siue intellectus noster intelligat seipsum per speciem intelligibilem, sicut & alia; quemadmodum etiam ex eo, quod cognoscat intelligibile, intelligit ipsum suum intelligere, & per actum cognoscat potentiam intellectiuam: *Deus autem, inquit, est sicut albus purus, tam in ordine existentiam, quam in ordine intelligibilem, & ideo per seipsum intelligit.* Vbi negare absolute videtur S. Thomas, Deum seipsum cognoscere per speciem intelligibilem; & Caietanus hic artic. 2. existimat, S. Thomam locutum de specie intelligibili generatim, prout commune quid est tam speciei impressæ, quam expressæ; quod tamen vniuersim loquendo non probatur. Quam autem ratione anima cognoscat seipsam, philosophi disputant, & ad præsens institutum non pertinet.

Assertio III. Deus etiam perfectissimè & ab æterno cognoscit sua ipsius decreta, omnesque actus & liberos, & necessarios, tam intellectus, quam voluntatis suæ. Est extra contouersiam, ac de fide, ex citato scripturæ loco, 1. Corinth. 2. vers. 11. *Quæ Dei sunt, nemo cognouit, nisi spiritus Dei;* vbi Apostolus præcipuè de actibus diuinæ mentis ac liberis decretis loquitur. Ratio est: Tum quia & hæc sunt cognoscibilia; Ergo à perfectissimo intellectu cognoscuntur. Tum quia idem sunt cum ipsâ substantiâ diuinâ; atque etiam intelligenti Deo intimè coniuncta & præsentia; Ergo non possunt latere, Deum seipsum perfectissimè cognoscentem. Tum quia nos ipsi etiam nostras actus internos cognoscimus: Ergo multò magis Deus.

Quo fit, ut licet Deus respectu suæ intellectionis, propriè & formaliter non habeat actus reflexos, quandoquidem propria actuum reflexio, pluralitatem actuum reipsâ supponit; habeat tamen quasi virtualiter reflexos; nimirum vnâ simplicissimam cognitionem æquiualem pluribus actibus, directis, & reflexis. Quæ etiam ratio est, cur non detur processus in infinitum in actibus eiusmodi diuinæ cognitionis: quia licet Deus suam etiam cognitionem intelligat, & hoc ipsum etiam cognoscat, se intelligere, non tamen intelligit per cognitionem distinctam, sed per seipsam. Et quamuis ratione nostrâ distinguamus plures eiusmodi intellectiones in Deo, non tamen distinguimus actu infinitas, ut patet.

Assertio IV. Deus ad eò perfectè seipsum intelligit, ut etiam comprehendat. Ita S. Thomas hic q. 14. a. 3. in corp. & ad 2. & communis Doctorum. Probatum duabus rationibus. Primò; quia tunc aliquid dicitur comprehendi, quando peruenitur ad finem cognitionis ipsius; seu quando res cognoscitur

ita per-

ita perfectè, sicut cognoscibilis est: Deus autem utique tam perfectè seipsum cognoscit, quam perfectè cognoscibilis est; non enim minor est virtus Dei in cognoscendo, quam perfectio in essendo; Ergo Deus seipsum comprehendit. Secundò iuxta S. Augustinum epist. 112. ad Paulinum cap. 9. *Totum comprehenditur videndo, quod ita videtur, ut nihil eius lateat videntem: sed nihil est in Deo, quod lateat ipsum.* Ergo, &c.

4 Ex his duabus rationibus, prior planè procedit & desumitur à ratione formali comprehensionis, iuxta ea, quæ supra q. 6. dub. 6. docuimus. Posterior autem ratio, etsi non sumatur à formali conceptu comprehensionis, ut ibidem dictum, sumitur tamen à signo, ac cyclat à posteriori, saltem iuxta ordinariam Dei legem; loquendo nimirum de omnibus, quæ & formaliter, & eminenter sunt in Deo. Licet enim controuersum sit, an secundum absolutam Dei potentiam à creato intellectu videri in Deo possint omnia, quæ in ipso sunt formaliter & eminenter, satis tamen certum est, reipsa à nullo ita videri, præterquam ab ipso Deo seipsum comprehendente; adeo ut nec consentaneum sit naturis rerum, omnia videre seu cognoscere, quæ in aliqua re formaliter & eminenter continentur, nisi res illa tam perfectè cognoscatur, quam cognoscibilis est, adeoque comprehendatur; ut proinde non malè S. Thomas hinc etiam argumentum sumat ad probandum, Deum seipsum comprehendere. Non loqui autem hic S. Thomam de ijs solum, quæ in Deo formaliter in sunt, patet ex eius questione 12. a. 8. & citato loco satis probatum est; cum Beati omnes videant utique in Deo omnia, quæ formaliter in ipso sunt, licet eum interim ipsi minimè comprehendant, ut loc. cit. diximus. Vbi simul tamen exposuimus, quænam sit verà mens S. Augustini eo loco, quem S. Thomas hic allegat; vnde patet, loqui ipsum de alia quadam ratione comprehensionis, quam non negat Beatis, sed solum viatoribus pro statu huius vitæ.

5 Assertio V. Quando Deus seipsum dicitur comprehendere, locutio hæc non est omninò proprie & strictè accipienda, sed late & improprie. Ita S. Thomas hic cit. q. 14. a. 3. ad 1. Probatur. Quia ut aliquid ab aliquo proprie comprehendatur, requiritur inter ea ipsa à parte rei distinctio; comprehendere enim significat aliquid habens, & includens alterum: quare etiam necesse est, ut omne comprehensum sit finitum; sicut omne inclusum est finitum. In quem sensum etiam S. Augustinus lib. 83. qq. q. 14. ait, *id quod comprehendit se, finitum esse sibi.* Intellectus autem Dei non est aliquid reipsa distinctum à Deo; nec Deus finitur & includitur comprehensione suâ; Ergo, &c.

Quare huiusmodi locutiones, inquit S. Thomas ibid. per negationem sunt exponende. Sicut enim Deus dicitur esse in seipso, quia à nullo exteriori continetur; ita dicitur comprehendere seipsum, quia nihil est sui, quod lateat ipsum; siue potius, quia perfectio eius in essendo, siue ipsa eius cognoscibilitas, non excedit perfectionem eius in cognoscendo. Et cum iuxta S. Augustini citatum dictum dicitur, Deum esse sibi finitum, intelligendum est, inquit S. Thomas, secundum quandam similitudinem proportionis; quia sic se habet in non excedendo intellectum suum, sicut se habet aliquid finitum in non excedendo intellectum finitum. Non autem

sic dicitur Deus sibi finitus, quod ipse intelligat, se esse aliquid finitum. Hæc S. Thomas.

DVBIVM III.

An, & qua ratione generat in loquendo, Deus cognoscat alia à se, siue creaturas, in seipso, an in seipsis?

S. Thomas 1. p. q. 14. a. 5. 6. & 11.

Loquimur hic de rebus extra Deum, siue de rebus creatis indefinitè, abstrahendo in particulari, quasnam creaturas Deus cognoscat: hoc enim sequentibus dubitationibus fit manifestum.

Assertio I. Deus cognoscit etiam alia à se, adeoque creaturas. Ita S. Thomas q. 14. a. 5. omnesque Theologi in 1. d. 3. 5. & est de fide, ex multis scripturæ locis. In præsentibus sufficit ille Hebr. 4. v. 13. *Non est ulla creatura inuisibilis in conspectu eius. Omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius.* Ratio est. Tum quia scientia Dei est infinita: ergo cognoscit omne cognoscibile. Tum quia Deus creaturas suo arbitratu producit & gubernat, tanquam agens nimirum intellectuale: Ergo eas etiam cognoscit. Tum quia Deus perfectè cognoscit seipsum, ac proinde etiam virtutem suam operatiuam: sed virtus alicuius rei perfectè & adæquatè cognosci non potest, nisi cognoscantur ea, ad quæ virtus se extendit: ergo cum virtus diuina se extendat ad alia extra se, eò quod ipsa est prima causa effectiua omnium entium, necessariò fatendum est, Deum etiam alia extra se cognoscere. Quæ est ratio S. Thomæ cit. art. 5.

Assertio II. Deus cognoscit creaturas, non solum secundum Esse, quòd in Deo habent, sed etiam secundum suum esse proprium. Ita S. Thomas, cæteri que Theologi locis citatis; & est extra controuersiam; ac de fide; idemque probatur adducta scriptura & rationibus. Deus enim creaturas producit non secundum Esse, quòd in ipso Deo habent; neque adeo etiam virtus Dei productiua extendit se ad creaturas, secundum illud Esse, quòd in Deo habent, sed secundum esse proprium.

Et referunt quidem Capreolus in 1. d. 3. q. 2. & Aquarius ibid. ac refellunt Aureolum, quasi dixerit, scientiam diuinam non terminari ad creaturas secundum esse proprium. Sed reuera Aureolus 1. d. 3. p. 2. a. 4. non videtur aliud velle, quam Deum non cognoscere res creatas in se, sed in Deo, ut inferior etiam cum S. Thoma & communi dicemus. Fateor tamen, eundem ibid. art. 1. & part. 3. a. 1. dum explicat & defendit Auerroem dubiè & obscure locutum; quasi nihil aliud præter ipsum Deum terminet intuitum diuinæ scientiæ: cum tamen interim idem Aureolus simul eadem distinct. 3. p. 4. a. 2. refellat Auicennam, Auerroem, & Aristotelem, quod negarint, Deum distinctè cognoscere singularia, ut in loquendi modo potius, quam reipsa videatur errasse Aureolus; de qua re plura assert. 8.

Assertio III. Deus cognoscit creaturas distinctè, & proprià cognitione. Ita S. Thomas hic q. 14. art. 6.